

Đavolja Varoš

Na jugu Srbije, ispod planine Radan, tridesetak kilometara od Kuršumlije, nalazi se Đavolja varoš - mesto èudnog imena i èudesnog izgleda, sa skupinom vretenastih stubova pokrivenih kamenim kapama koje nauka naziva zemljanim piramidama, a narod glavutcima i kulama. Ovde je u geološkoj prošlosti, pre više miliona godina, bilo snažne vulkanske aktivnosti èiji su svedok raznobojne stene na odseku erozivnog amfiteatra koji se strmo uzdiže u zaleđu zemljanih piramida.

O nastanku ovog imponantnog prirodnog fenomena u narodu kruži više legendi, a najèe one koje govore da stubovi predstavljaju po božjoj kazni okamenjene svatove. Nauka, pak, tvrdi da je stvaranje Đavolje varoši prouzrokovao, ne tako davno, èovek uništavajući i otvarajući put za razorno dejstvo vodne erozije. Pri tome, krupni komadi stena i titili su mekši i drobinski i glinoviti materijal na kome leže, od udara kišnih kapi i spiranja vodom. Ovi kameni blokovi postali su èuvari zemljanih piramida omoguavajući njihovo sve dublje urezivanje u podlogu,

Ispod zemljanih piramida izvire Đavolja voda koja je, po hemijskom sastavu, pre svega izuzetnoj kiselosti i visokom sadržaju minerala, jedinstvena u našoj zemlji. Đavolja varoš je zaštićena kao spomenik prirode nacionalnog ranga na površini od oko 70 ha sa ciljem da se ova prirodna dragocenost saèuva i stavi u službu nauke, obrazovanja, turizma i drugih kulturnih potreba ljudi. Đavolja varoš; kao svetsko èudo

Kuršumlija -- Prirodni spomenik Đavolja varoš; ušla u uži krug za izbor sedam svetskih èuda prirode koju organizuje jedna privatna agencija. Kako kažu u Turističkoj organizaciji Kuršumlije, od 170 najatraktivnijih prirodnih spomenika u svetu, Đavolja varoš; je zauzela 135. mesto. Prema reèima direktora te organizacije Radovana Tanaskovića, iz cele Evrope, od svih nominovanih spomenika, samo 32 predloga idu dalje, a iz Srbije samo Đavolja varoš;.

"Mi smo veoma zadovoljni postignutim rezultatom, s obzirom na to koliko smo uložili u reklamu. Ovaj uspeh nas obavezuje da se još više angažujemo u propagiranju ove prirodne lepote", rekao je Tanasković.

Od izabranih 170 spomenika do kraja 2008. glasaèe se za 21 spomenik koji èe ići dalje, a glasanje èe se nastaviti 2009. godine za sedam svetskih èuda prirode. Đavolja varoš; nedavno je predstavljena na Svetskom sajmu turizma u Londonu, a poèetkom sledeće godine Kuršumlija èe prezentirati ovu turistièku atrakciju i na međunarodnom sajmu turizma u Ljubljani. Povodom nominacije za sedam svetskih èuda prirode, Đavolja varoš; bièe predstavljena i na mnogim međunarodnim sajmovima turizma irom sveta. Akciju za izbor sedam svetskih èuda prirode pokrenula je agencija Bernarda Vebera iz Švajcarske, a glasa se putem Interneta ovde .Legenda kažeZarobljene duše

Beše tu, nekada davno, jedan utvrđeni grad. Življahu tu i mladi i stariji, i žene i deca, življahu i radovahu se životu. Na nesreću, èitavim krajem tada vladaèe okrutni aga, èiji zulum nikog ne poštedi. Da èuruje sa neèastivima, odavno se znalo. Ali, èta sve može da uèini - nije se dalo ni naslutiti. Jednoga dana, kaže legenda, aga okupi silnu vojsku, razruši naselje, a sve njegove stanovnike pretvori u kamene kule. Prošli vekovi, a ove duše zarobljene u kamenu još žive, rastu, pomeraju se i nestaju. Stubovi rastu i nestaju

Ovo je samo jedno od brojnih predanja o Đavoljoj varoši, i retkom prirodnom fenomenu na Radan planini, u blizini Kuršumlije. Iako je nauka objasnila uzrok i nastanak zemljanih piramida, kada sve to pogledate izbliza, pomislite da tu, zaista, èeg ima:

Naime, kada planini prièete sa njene južne strane, parkirajte automobil i uzanom èumskom stazom krenete uz Žuti potok ka Paklenoj jaruzi, gde izvire Đavolja voda - maèta dobije krila. Sve èto ste dotad èuli ili proèitali o èudnom mestu neobiènog imena, ustukne pred zaista neverovatnim prizorom. Đavolja varoš; je, zapravo, skup zemljanih piramida, kako ih nazivaju nauènici, ili kamenih glavutaka ili kula, kako ih zove narod. Ima ih više od dve stotine, visoke su od dva do petnaest metara, a èiroke od pola do tri metra. Nastale su erozijom zemljièta, a slièna pojava je zabeležena samo u Baèti bogova u Americi, mada se neètono; to slièno, ali znatno manjih dimenzija, može videti u Francuskoj i Belgiji. Kameni stubovi su nastali delovanjem erozije na zemljiète sastavljeno od rastresitog, ali i èvrstog materijala. Pre više miliona godina celo podruèje je bilo središte snažnih vulkanskih aktivnosti, o èemu i danas svedoèe raznobojne stene u zaleđu stubova.

Nauènici, pak, tvrde da je pojava nastala relativno kasno i da su joj najviše doprineli ljudi. Naime, uništavajući èumu, otvorili su put razornom delovanju vode, pri èemu su krupni komadi stena i titili dublje i mekše slojeve zemlje od udara kišnih kapi i spiranja vodom. Praktièno, kameni blokovi na vrhovima stubova služe kao obran, ali vodene bujice i dalje prolaze između figura, spiraju zemlju i èine da vremenom postaju sve više. I doista, stubovi rastu, pomeraju se, menjaju mesta i nestaju.

O svemu ovom se, ipak, u narodu mogu èuti razna verovanja i legende. Osim pomenute prièe o okrutnom agi, najèešæa predanja se odnose na skamenjene svatove. Prièa se da su, nekada davno, dve grupe svatova krenule da isprose istu devojkku. Kada su se sreli i shvatili da su pošli „po istom poslu“, došlo je do zavade, a da se ne bi dogodilo veæe zlo, nekakva sila ih okameni ÷eleæi da takvi ostanu narednih 99 godina. Valjda, da bi im se glave vremenom malo „ohladile“. Ali, izgleda da je priroda zaboravila na kañnjene svatove, svi rokovi su odavno prošli, a sveèari se i danas mogu videti razdvojeni u dve jaruge ‐ Ðavoljoj i Paklenoj. Ðavola voda se ne sme piti

Prièa o skamenjenim svatovima ima i drugu verziju. Ona kañe da su, po nalogu Neèastivog, ljudu rešili da po svaku cenu venèaju roðenog brata i sestru. Da se to ne bi dogodilo, ponovo se umešala Boñija sila koja ih je tako ostavila da veèno svedoèe da nijedan greh neæe proci bez kazne.

Naime, ovde postoje i dva izuzetno mineralizovana i kisela izvora vode, od kojih jedan izvire visoko iznad Paklene jaruge i narod ga zove Ðavoljom vodom. Nije ni èudno, s obzirom na to da je deset puta kiseliija od objène vode i nikako se ne sme piti. Posetioce na to upozoravaju vidno istaknuti natpisi. Drugi izvor izbija na desnoj obali Źutog potoka, ali je slabije mineralizacije i kiselosti. I ove pojave su, takoðe, veoma retke, ne samo kod nas veæ i u svetu.

Nedaleko od Ðavolje varoši je i manastir svete Petke, koja datira iz doba Nemanjiæaa, a predanje kañe da se u njemu zamonašila i majka svetog Save ‐ Ana. Tu je i manastir svetog Nikole, a između dve jaruge, u samoj Varoši, vide se ostaci nekog crkvišta gde posetioci zastanu, pomole se Bogu i ostave prilog, mada je od nekadašnjeg hrama ostalo samo kamenje. Doduše, teško je kazati o èemu je reè, jer sem drvenog krsta, prislonjenog uz drvo, nema nikakvog objašnjenja, pa i ovo moñe biti povod za neke nove legende.

Informacije: Turistièka organizacija opštine Kuršumljia
Kosovska 17, 18430 Kuršumljia
Tel: 027/ 380 963